

SPROG NYDKEN

Sprogvurdering

Risikofaktorer
Typer af sprogvurdering
Socialministeriets sprogvurderingsmateriale



Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG NYDKEN

Indhold

- Introduktion
 - Hvad er praksis?
 - Hvorfor sprogvurdere?
- Risikofaktorer
 - Hvad gør vi i praksis?
 - 6 risikofaktorer
- Typer af sprogvurderinger
- Socialministeriets sprogvurderingsmateriale:
 - Krav til materialet
 - Hvad testes?
 - Opbygning
- Gennemgang af materialet



Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG NYDKEN

Indhold

- Hvad er praksis i jeres dagtilbud?
 - Hvilke børn sprogvurderes?
 - Hvilket sprogvurderingsmateriale anvendes?
 - Hvordan foregår sprogvurderingen i praksis?
 - Hvordan inddrages forældrene?



Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG NYDKEN

Introduktion: Hvorfor sprogvurdere?

- For at finde børn, der har brug for sproglig støtte
- Sproglig udvikling er afgørende for:
 - Barnets personlige, kognitive og sociale udvikling
 - Læsefærdigheder
 - Læring i det hele taget
 - Senere uddannelse og samfundsmæssig deltagelse



Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG PAKKEN **Introduktion: Hvorfor sprogvurdere?**

- Samfundsmæssige krav
 - Redskab til pædagogisk kvalitetsudvikling (ét af syv redskaber i den Faglige kvalitetsudvikling (www.fm.dk))
 - Samfundsmæssige krav om dokumentation: Politikere, forvaltning og borgere ønsker oplysninger om den faglige kvalitet
- Lovgivningsmæssige krav
 - Børn, der formodes at have brug for sprogstimulering skal sprogvurderes i treårsalderen
 - Alle børn, der ikke er i dagtilbud, skal sprogvurderes
 - Alle børn i børnehaveklassen skal sprogvurderes

§

SERVICEFRELSEN **Sprogpakken - praksis der gør en forskel**

SPROG PAKKEN **Risikofaktorer**

- Ny opgave i dagtilbud
 - Pædagogen skal udvælge de børn, der skal sprogvurderes
- Hvad skal pædagogen se efter?
 - Pædagogen skal vælge ud fra "sprogliche, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering" (Dagtilbudsloven §11, stk. 1)



SERVICEFRELSEN **Sprogpakken - praksis der gør en forskel**

SPROG PAKKEN **Risikofaktorer**

- Hvad er risikofaktorer?
 - Det er de faktorer, som man kan have fokus på, når man skal identificere de børn, der har brug for sproglig støtte.
- Hvad siger forskningen om risikofaktorer?
 - Der er ikke nogen entydige risikofaktorer.
 - Der er nogle faktorer, som udgør en risiko nogle gange, men ikke altid.
 - Ved brug af indikatorer eller en præscreening vælger man altid både
 - for mange børn (falsk positive) og
 - for få børn (falsk negative)
 - Det største problem: man overser børn, der har brug for hjælp i deres sprogudvikling!



SERVICEFRELSEN **Sprogpakken - praksis der gør en forskel**

SPROG PAKKEN **Risikofaktorer**

- Hvad gør man i praksis?
 - Sprogvurderer alle børn eller sprogvurderer ved den mindste mistanke
 - Ser på hele barnet og på så mange faktorer som muligt
 - Sikrer sig, at man tager stilling mht. alle børn
 - Inddrager forældrene



SERVICEFRELSEN **Sprogpakken - praksis der gør en forskel**

SPROG PAKKEN

Risikofaktorer

- Hvilke risikofaktorer har været undersøgt?
 1. Tidligere identificeret sprogforsinkelse
 2. Køn
 3. Sprogproblemer i familien
 4. Sociale og adfærdsmæssige faktorer
 5. Familiens socioøkonomiske status, inkl. morens uddannelse
 6. Tosproget baggrund



Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG PAKKEN

Risikofaktorer

- Hovedkonklusioner
 - Børn, der har sproglige problemer tidligt i deres udvikling, har kraftigt forøget risiko for vedvarende sproglige problemer.
 - Drengene udvikler sproget en smule senere og har lidt større risiko for sproglige vanskeligheder end piger, men der er en tendens til at man overvurderer drengenes og undervurderer pigernes sproglige problemer
 - Børn, hvor der er konstateret sprogproblemer i familien, har en lille forøget risiko for også selv at få sproglige problemer
 - Børn med sociale/adfærdsmæssige problemer har en lille forøget risiko for sproglige problemer
 - Børn med lav socioøkonomisk status har en lille forøget risiko for sproglige problemer
 - Tosprogethed er aldrig en risikofaktor i sig selv

(Servicestyrelsen (2011): Forskningskortlægning af behov for sprogvurdering, effektive sprogindsatser og pædagogisk efteruddannelse)

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG PAKKEN

Sprogvurdering

Typen af sprogvurdering




Sprogpakken - praksis der gør en forskel

Logos: VIA, UCC, Coik, VIA, UCC

SPROG PAKKEN

Typen af sprogvurdering

- Man vurderer overordnet børns sproglige udvikling af tre grunde:
 - Screening: vil finde børn, der har sproglige problemer via en screening
 - Afdækning: vil beskrive børns sproglige kompetencer mere detaljeret som grundlag for en målrettet sprogpædagogisk indsats
 - Evaluering: vil vurdere effekten af en særlig sprogpædagogisk indsats
- Man kan vurdere et barns sproglige udvikling på to måder:
 - Barnet vurderes i forhold til andre børns aldersvarende udvikling
 - Barnet vurderes i forhold til sin egen individuelle udvikling



Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG LEVEREN **DANKEN** **Typen af sprogvurdering**

- Tre typer af test

1. Standardiserede normrefererede tests

- Bruges til screening og afdækning
- Vurderer de enkelte børns sproglige udvikling ud fra normen for, hvad der er en (empirisk baseret) normal aldersvarende udvikling
- Giver et øjebliksbillede
- Kan indeholde *standardiserede tjeklister*, der anvendes til at registrere børns sproglige færdigheder, sådan som de udfolder sig i de naturlige omgivelser
- De kan også udfyldes af forældre
- Fx Socialministeriets sprogvurderingsmateriale

SERVICEFÆLLEN **Sprogakademiet - praksis der gør en forskel**

SPROG LEVEREN **DANKEN** **Typen af sprogvurdering**

- Tre typer af test

2. Kriteriebaserede test

- Bruges til afdækning og evaluering
- Måler ud fra barnets egen udvikling
- Kan ikke vurdere, om barnets udvikling er aldersvarende
- Kan følge faste procedurer ved måling, men gør det ofte ikke
- Måler barnets sprog ud fra de naturlige omgivelser

SERVICEFÆLLEN **Sprogakademiet - praksis der gør en forskel**

SPROG LEVEREN **DANKEN** **Typen af sprogvurdering**

- Tre typer af test

3. Observation

- Kan kun bruges til evaluering og anvendes derfor kun til vurdering af effekten af en konkret sprogpædagogisk indsats.

SERVICEFÆLLEN **Sprogakademiet - praksis der gør en forskel**

SPROG LEVEREN **DANKEN** **Typen af sprogvurdering**

- Diskussion i plenum
 - Hvad er formålet med sprogvurdering?
 - Hvilke fordele og ulemper er der ved de forskellige typer af sprogvurdering?

SERVICEFÆLLEN **Sprogakademiet - praksis der gør en forskel**

SPROG NYDKEN

Sprogvurdering

Socialministeriets sprogvurderingsmateriale




Sprogpakken - praksis der gør en forskel

Logos for UCC, VIA, COK, and other partners are visible on the right side of the slide.

SPROG NYDKEN

SM's sprogvurderingsmateriale

- Om Socialministeriets sprogvurderingsmateriale
 - Krav til materialet
 - Begrænsninger
 - Hvad testes?
 - Opbygning
- Gennemgang af materialet



Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG NYDKEN

Krav til materialet

- Vurderingen skal være ensartet, valid og pålidelig:
 - Minimere brugen af subjektive vurderinger
 - Undgå items som er afhængige af familiens socioøkonomiske status, struktur eller kulturelle/etniske baggrund
 - Skal måle det samme hver gang, og samme barn skal score det samme, uanset om det testes af den ene eller den anden pædagog, i det ene eller det andet dagtilbud, i den ene eller den anden kommune
 - Normrefereret: fastsættelse af såvel alders- som kønsspecifikke normer (normalfordeling)
 - Grundig afprøvning (fx at opgaverne ikke er for svære eller for nemme, ikke misforstås og lign.)

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG NYDKEN

Begrænsninger

- Ingen test måler alt
- Sprogvurdering er en stikprøve
- Måler kun det, der testes
- Testen kan udføres forkert (fx hvis man hjælper barnet eller ikke har læst vejledningen grundigt nok)
- Måler ikke barnets naturlige sprogbrug: man kan ikke det samme i en testsituation som i mere afslappede opgivelser. Det er derfor ikke alle barnets kompetencer, der afdækkes
- Påvirket af barnets dagsform
- Ikke sandheden, men et redskab til at støtte barnets sprogudvikling

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG DK

Hvad testes?

- Børns sprog vurderes inden for sproglige dimensioner, som har betydning for
 - udviklingen af talesproget
 - læse- og skriveforudsætninger
- Begge dele peger frem mod senere læsekompetencer, som opdeles i
 - afkodning
 - at forbinde lyd og bogstav
 - læseforståelse
 - at forstå indholdet i en tekst



Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG DK

Hvad testes?

- 4 overordnede sproglige dimensioner
 - Produktivt talesprog (se videoeksempel)
 - Receptivt talesprog (se videoeksempel)
 - Lydlig opmærksomhed (se videoeksempel)
 - Kommunikative kompetencer



Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG DK

Refleksionsøvelse

- Øvelse
 - Se refleksionsvideoen og diskuter, hvordan man kan identificere brugen af de sproglige dimensioner:
 - Produktivt talesprog
 - Receptivt talesprog
 - Lydlig opmærksomhed
 - Kommunikative kompetencer

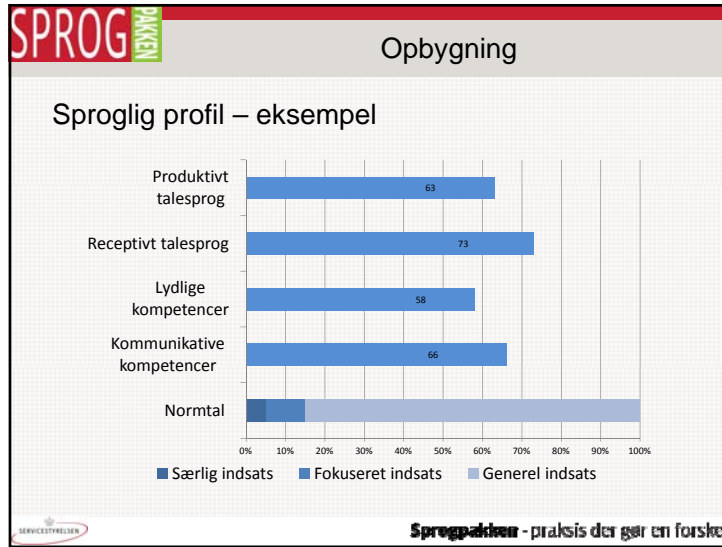
Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG DK

Opbygning

- Resultatet
 - It-systemet udregner barnets sproglige profil og placerer barnet i en af tre følgende indsatsgrupper:
 - Særlig indsats (5%)
 - Det anbefales, at dagtilbuddet henviser disse børn til nærmere talepædagogisk udredning.
 - Fokuseret indsats (5-15 %)
 - Det anbefales, at denne gruppe af børn modtager en målrettet sproglig indsats i dagtilbuddet.
 - Generel indsats (85%)
 - Disse børn vurderes til at have et alderssvarende sprog, men det anbefales, at de tilbydes en generel sprogpædagogisk indsats.

Sprogpakken - praksis der gør en forskel



SPROG PAKKEN Sprogvurdering

Gennemgang af materialet

Sprogvurdering af børn i træningsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen

SPROG PAKKEN - praksis der gør en forskel

SPROG PAKKEN Samlet oversigt over tests

(– se den visuelle tekst)

Sproglig dimension	Test	Aldersgrupper	Udøver
Læseforståelse			
Produktivt talesprog	Ordforråd	3 år, Inden skolestart, Børnehaveklasse	Forældre (pædagog/ børnehaveklasseleder hvis forældre ikke kan dansk)
	Ords jøndelser	3 år, Inden skolestart, Børnehaveklasse	Forældre (pædagog/ børnehaveklasseleder hvis forældre ikke kan dansk)
	Sproglig kompleksitet	3 år	Forældre (pædagog hvis forældre ikke kan dansk)
	Historiefortælling	3 år, Inden skolestart, Børnehaveklasse	Pædagog/ børnehaveklasseleder /anden fagperson
	Udtale af sproglyde	3 år	Pædagog/anden fagperson
Receptivt talesprog	Sprogforståelse	3 år, Inden skolestart, Børnehaveklasse (også klasse-/gruppetest)	Pædagog/ børnehaveklasseleder /anden fagperson

SPROG PAKKEN - praksis der gør en forskel

SPROG PAKKEN Eksempel på deltest

- Produktivt talesprog: Ordforråd (til 3-årige)
 - Udføres af forældrene, der – i en liste med 100 ord inddelt i forskellige kategorier – krydser de ord af, som de har hørt deres barn sige uanset barnets udtale

OVERBEGREBER (NAVNEORD)					
	Ja	Nej		Ja	Nej
agurk	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	tegetids	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
badeværelse	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	lynlås	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ben	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	penge	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
billede	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	pind	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
børnegård	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	såb	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
bukser	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	skøjde	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
bulsk	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	strand	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
finger	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	skuler	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
fisk	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	sm	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Flaske	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	snemand	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
gæde	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	sol	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
gris	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	spænd	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
(en) have	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	stjerne	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
køkke	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	støvler	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
krakke	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	træ	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
kuld	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	vindue	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
kætskab	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>			

SPROG PAKKEN - praksis der gør en forskel

SPROG NYDKEN Eksempel på deltest

- Produktivt talesprog: Ords endelser (til 3-årige)
 - Udføres af forældrene, som krydser af, hvor ofte de har hørt deres barn bruge den anvendte endelse (fx bil-er):
Ikke endnu – Nogle gange – Ofte – Altid

ORDS ENDELSER		Ikke endnu	Nogle gange	Ofte	Altid
A.	Når vi taler om mere end én ting, følger vi -er eller -e til mange ord, fx biler (for mere end én bil), bamser, dukker, skibe, bolde. Er jeres barn begyndt at gøre dette?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
B.	Når vi taler om ejerforhold, tilføjer vi -a fx Feters bamse, bamsens are, fars nagler, mors bog. Er jeres barn begyndt at gøre dette?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
C.	Når vi taler om ting der er sket i forinden tilføjer vi ofte -ede eller -te til udsagnsordet, fx snakkede, hoppede, spillede, kørte. Er jeres barn begyndt at gøre dette?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG NYDKEN Eksempel på deltest

- Historiefortælling - barnet fortæller historier ud fra billeder (til 3-årige)
 - Siger noget om barnets evne til at fortælle en historie og om sproglig kompleksitet
 - Udføres af pædagogen, som krydser det modeksempel af, som ligger tættest på barnets fortælling

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG NYDKEN Eksempel på deltest

- Historiefortælling (fortsat)
 - Videoeksempel fra vejledningen

Nr.	Barnet siger:	
1	Intet svar	Intet svar/det ved jeg ikke
2	Enkeltstående <u>navneord</u>	fx en dreng eller en dreng og en mand
3	<u>Sætning</u> (mindst et navneord og et udsagnsord)	fx drengen går eller drengen går en tur med en rød ballon
4	Sætning der starter med eller indeholder (og) <u>så/nu</u>	fx og nu går drengen en tur eller drengen går en tur og så holder han en ballon
5	Sætning der indeholder <u>som/der</u>	fx en dreng der går en tur med en ballon
6	Sætning der indeholder <u>fordi</u>	fx fordi drengen er glad, går han tur med sin ballon eller drengen går en tur med sin nye ballon fordi han er glad for den

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG NYDKEN Eksempel på deltest

- Receptivt talesprog: Sprogforståelse (til 3-årige)
 - Udføres af pædagogen
 - Børnene testes for deres forståelse af udsagnsord og overbegreber
 - Pædagogen beder barnet om
 - A. at udføre en række handlinger (fx 'Put fisken op i glasset')
 - B. at pege på det billede, der svarer til det, pædagogen siger (fx 'Peg på bygningen')

TESTEN		Start kl: . . .		Stut kl: . . .	
Nr.	Sætning	A	B	C	D
1.	peg på den der græder	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2.	peg på den der leser	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3.	peg på den der skriver	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4.	peg på den der smærer	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5.	peg på fototøjet	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6.	peg på bygningen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7.	peg på overtøjet	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8.	peg på bagagen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG DK

Eksempel på deltest

- Lydlig opmærksomhed:
Skelnen af sproglyde (inden skolestart)
 - Udføres af pædagogen
 - Pædagogen læser et ord op for barnet og beder barnet sige, hvordan det lyder, når en del af ordet fjernes.
 - Fx 'Sig 'malebog' uden at sige 'male'. Barnet skal sige 'bog'.
 - Fx 'Sig banan uden ba'. Barnet skal sige 'nan'
 - Videoeksempel fra vejledningen: [LINK](#)

TESTEN				
Dato		(dd.mm)	Start kl.:	Slut kl.:
Nr.	Ord	Test A	Del	Scoring
1.	Sig isvaffel uden at sige is	vaffel		<input type="checkbox"/>
2.	Sig spisebord uden at sige spise	bord		<input type="checkbox"/>
3.	Sig tandpasta uden at sige tand	pasta		<input type="checkbox"/>
4.	Sig regnvejr uden at sige regn	vej		<input type="checkbox"/>
Stavelse		Test B	Del	Scoring
1.	Sig banan uden ba	nan		<input type="checkbox"/>
2.	Sig kalkun uden kun	kal		<input type="checkbox"/>

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG DK

Eksempel på deltest

- Kommunikative kompetencer: Kommunikative strategier
 - Udføres af en pædagog, der kender barnet godt.
 - Pædagogen udfylder ud fra viden om barnets reaktioner og adfærd i forskellige dagligdags situationer.
 - Barnets reaktioner og adfærd skal vurderes ud fra fire niveauer, om reaktioner og adfærd forekommer 'aldrig', 'sjældent', 'ofte' eller 'altid'

FX: Du fortæller barnet om en spændende oplevelse, du havde i går. Barnet fastholder en længere samtale om emnet ('aldrig', 'sjældent', 'ofte' eller 'altid')

KOMMUNIKATIVE STRATEGIER

Neden for er listet en række handlinger, som beskriver barns strategier i forskellige situationer. For hver af de følgende handlinger skal du markere hvilken grad den pågældende beskriver af barnet passer på barnet.

Nr.	Handlinger	aldrig	sjældent	ofte	altid
1.	Barnet kommer i børnehave, og en voksen eller et barn siger hej. Barnet gensælger hilserne.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2.	Nogle børn og voksne sidder og snakker ved et bord, og barnet er interesseret i at deltage. Barnet lægger selv indbid til at deltage i samtalen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3.	Et barn eller en voksen spørger noget til barnet om leggesåben. Barnet svarer selv på at svare barnet den voksne.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4.	Barnet, et andet barn og en voksen taler sammen. Barnet viser veed at alle medlem af tale selv og ofte til den voksne og det andet barn at barnet har svarer på spørgsmål om det som barnet.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

IT-SYSTEMET ER PÅ VEJ... 😊

SPROG DK

Generelt om sprogvurdering

- En sprogvurdering er et øjebliksbillede af barnets sproglige niveau
 - Barnet har naturligvis en masse andre kompetencer, og det er vigtigt at fastholde, at barnets samlede score kun fortæller noget om barnets kompetencer inden for de sproglige dimensioner, der vurderes.
- Et barn kan ikke i dumpe en sprogvurdering
 - Resultatet af en sprogvurdering viser, om et barn har samme sproglige niveau som jævnaldrene med samme køn, eller om barnet har brug for hjælp til at nå det samme sproglige niveau.
 - Undlad at hjælpe barnet.
- Læs vejledningen grundigt



Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG SPRÅK

Spørgsmål?

- Spørgsmål?

Registreringskema
> inden skolestart



Sprogvurdering af børn i treårsalderen,
inden skolestart og i børnehaveklassen

KL 

Sprogakademiet - praksis der gør en forskel

SERVICEPÅSELEN